

Sammendrag

Underlagsrapport til overordnet parkeringsstrategi for Sauda sentrum

TØI rapport 1806/2020

Forfattere: Marianne Knapskog, Fitwi Wolday, Maja Karoline Rynning og Jan Usterud Hanssen

Oslo 2020 59 sider

Som i mange mindre byer i Norge, er sentrum i Sauda bilbasert, og det er mange parkeringsplasser innenfor sentrumsgrensen. Lett tilgjengelige parkeringsplasser gjør det lett å kjøre bil til sentrum både for jobb, handel og fritidsaktiviteter. Samtidig tar parkeringsplassene mye areal som kunne vært brukt til alternative formål som kan bidra til økt liv og røre i bykjernen. En balansert areal- og mobilitetsløsning krever derfor en avveining mellom tilgjengelighet til sentrum med bil, og å skape en attraktiv bykjerne som er trygg for gående og syklende. Denne rapporten bidrar i retning av en mer balansert areal- og mobilitetsløsning for Sauda sentrum og foreslår løsninger for en parkeringsstrategi. Rapporten baserer seg på studier av relevant litteratur, kartlegging og telling av parkeringsplasser, samt kartlegging befolkningens bruk av og holdninger til parkering. En trinnvis utvikling av ulike tiltak kan føre til at Sauda sentrum forblir attraktivt og at befolkningen samtidig får grønnere reisevaner. Det er ikke først og fremst viktig i seg selv å redusere parkeringen, men å finne rett antall parkeringsplasser for Sauda uten at det går ut over bruken av sentrum. Rett balanse og trinnvis utvikling kan sørge for forsterking av sentrumsaktiviteten. Dette kan Sauda få til ved å gradvis skru til restriksjoner, samtidig som de gjennomfører prosjekter som bidrar til at sentrum blir triveligere og mer attraktivt.

Hvorfor og hvordan kartlegge parkering i Sauda sentrum

Sauda kommune ligger i Ryfylke i Rogaland. Kommunesenteret er kompakt og mesteparten av kommunens tilbud av handel og service finnes her. Som nærmeste nabo til sentrum ligger smelteverket. Det er lite inn og utpendling. Kommunen har initiert arbeidet med en parkeringsstrategi, sammen med flere andre prosjekter inkludert en mulighetsstudie for torget, under paraplyen 'Sydande Sauda'.

Parkering er et tema som det finnes mange meninger om, men som det ofte finnes lite data på i kommunene. Dette fordi parkering kan være regulert eller uregulert, men også knyttet til den bebyggelsen det inngår i. I forkant av en parkeringsstrategi har Sauda valgt å få dagen situasjon kartlagt, og samtidig skaffe seg en oversikt over hvilke tiltak som kan inkluderes i en parkeringsstrategi. Selve parkeringsstrategien vil Sauda kommune selv utarbeide i etterkant av prosjektet. Parkering er i denne sammenhengen parkering på plasser som er offentlig tilgjengelige. Det inkluderer ikke parkering for private boliger som ikke er tilgjengelige enn for andre enn de som bor der. Videre er området som er undersøkt det området som Sauda kommune har definert som sentrumsområde, samt et mindre areal som ligger opp mot sentrum og hvor en av Sauda tre matbutikker er lokalisert.

Vi har undersøkt hvordan det parkeres i Sauda i dag ved å registrere parkeringsplasser og bruk av disse, og ved å spørre befolkningen gjennom en spørreundersøkelse. Vi har gjort intervjuer med kommunen og handelsstanden for å få oversikt over hva som er gjort på parkering og hva som er viktige diskusjoner i og om Sauda sentrum. Vi har også sett på hvordan de setter restriksjoner for parkering i Odda, Sogndal og Kongsvinger. Undersøkelsene har vært utgangspunktet for å se på alternative løsninger som kan være del av en parkeringsstrategi i Sauda på kort, middels og lang sikt.

Resultater fra undersøkelsene

En gjennomgang av plandokumentene viser at det meste av parkeringsplassene er regulerte, enten som parkering, eller som en del av bebyggelsen. Det meste av sentrum er regulert, men det er en ny sentrumsplan under utarbeidelse. Intervjuene viser at det har vært diskusjoner om parkering i Sauda lenge. Rundt år 2000 ble det opparbeidet parkeringsplasser i noen sentrale sentrumsgater og på torget. Disse er skiltet med tidsbegrensning. Denne vilkårsparkeringen er ikke blitt håndhevet. Dagens diskusjoner inkluderer tilgangen til skolene, hvor elever kan settes av og hentes, og tilgangen til parkering for de som handler matvarer. Det er motvilje mot parkeringsavgift lokalt, men det har vært diskusjoner om tidsbegrensninger.

Kartlegging av parkeringsplassene viser at det er 1186 parkeringsplasser i Sauda sentrum utenom boligparkeringen. Tellingene viser også at det er mye ledig parkering i Sauda sentrum, og at det er høyest bruk av plassene i sentrumskjernen. Der brukes ca. 50 prosent av plassene på fredag formiddag. En større parkeringsplass ved fylkesvegen/Kyrkjegata er mindre i bruk. Denne ligger rundt to minutters gange fra sentrumskjernen.

Spørreundersøkelsen viser at handel av matvarer er et viktig gjøremål for de som besøker sentrum, og en stor andel av de som har svart på undersøkelsen besøker sentrum to til fem ganger per uke. Den viser også at de fleste er fornøyde med sentrum og handelstilbudet som finnes der. Torget, folkets hus og Saudahallen er viktige møteplasser. De fleste kjører bil til sentrum, og de mener det er gode parkeringsforhold i sentrum.

Rundt halvparten parkerer på én plass for hele besøket. Rundt 30 prosent bruker to eller flere parkeringsplasser per besøk.

Det er få som er enige at det bør komme restriksjoner for parkering. Kun to parkeringstiltak støttes i undersøkelsen. Ett gjelder restriksjoner mot at de som arbeider i sentrum parkerer på de mest sentrale plassene, slik at disse plassene kan frigis og brukes til korttidsparkering. Det andre er bedre skilting til parkeringsanlegget ved fylkesveien/Kyrkjegata.

Elementer i en parkeringsstrategi

Vi har vurdert hvordan regulering av parkering kan bidra til ønsket byutvikling, og hvordan parkeringsløsningen i Sauda kan målrettes bedre for å støtte opp om handelsvirksomhet og sentrumsfunksjoner. Våre forslag er basert på det vi fant undersøkelsene, men også på det vi fikk vite under intervjuene og det vi har lest ut av planene for Sauda og erfaringer vi har som fagpersoner. Vi foreslår å organisere tiltak i Sauda på kort, middels og lang sikt. Tiltakene er sortert under kategoriene håndheving av vilkårsparkering, informasjonstiltak og omdisponering av areal for å regulere transportaktiviteten og trafiksikkerheten. Vi har også identifisert planleggingsbehov.

På kort sikt (i løpet av ett år) foreslår vi

- **Håndheve vilkårsparkering**
 - Parkeringsvakt for å håndheve tidsbegrensning allerede skiltet i sentrum
- **Informasjonstiltak**
 - Tegne opp i gata hvor langt det er til torget fra parkeringsplass ved fylkesveien/Kyrkjegata
 - Midlertidig skilting – infoskilt

- Sende infoskriv til innbyggere som vedlegg til avisa, legge ut informasjon på nettsider i forkant og etterkant av nye tiltak
- **Omdisponering av areal**
 - Busslommer og noen parkeringsplasser ved Saudahallen blir omdisponert til droppsoner, som et prøveprosjekt
 - Sykkelparkering – bruke noen parkeringsplasser til dette
 - Lademuligheter for el-syssel
 - Opparbeide torget – fjerne parkering opparbeide trinn én av en omforming
- **Planleggingsbehov**
 - Parkeringsstrategi
 - Samle parkeringsplasser – flerbruk, men også bedre utnyttning
 - Vurdere behov for avkjørselspolitikk
 - 'Parkeringsparker' -klimatilpasning

På middels sikt, før neste revisjon av kommuneplanen, foreslår vi:

- **Håndheve vilkårsarkering**
 - Vurdere å etablere parkeringsselskap alene eller sammen med Odda, eller å leie inn tjenester
 - Vurdere å utvide antall parkeringsplasser med tidsbegrensing
 - Parkeringsapp for bedre utnyttelse av parkeringsplasser
- **Informasjonstiltak**
 - Mobilitetskampanje for kommunens ansatte og skolene
 - Organisere samkjøring og handling (app)
 - Tegne opp hvor langt det er til Kiwi fra parkering ved Folkets hus/Saudahallen
 - Skilt som mer permanent løsning av oppmerking av gater og veier - skiltvedtak
- **Omdisponering av areal**
 - Flere droppsoner med skilt og venteskur
 - Fjerne parkering eller kommunal overtakelse av private parkeringsplasser ved privat omregulering
 - Legge til rette fleksible kontorfellesskap for å redusere jobbpendling ut av Sauda
- **Planleggingsbehov**
 - Parkeringsplass ved fylkesveien – trygg sykkelparkering ved Kyrkjegata, opphøyd gangfelt og vurdere tiltak for yrkessjåfører og lastebiler
 - Mobilitetspunkt – vurdere om ett eller flere droppsoner skal bli mobilitetspunkt
 - Forberede revisjon av parkeringsbestemmelsene – fjerne bestemmelse om parkering for nye kontorarbeidsplasser, vurdere konsekvensene av dagens bestemmelser og oppkjøp av private plasser til å bli kommunale plasser

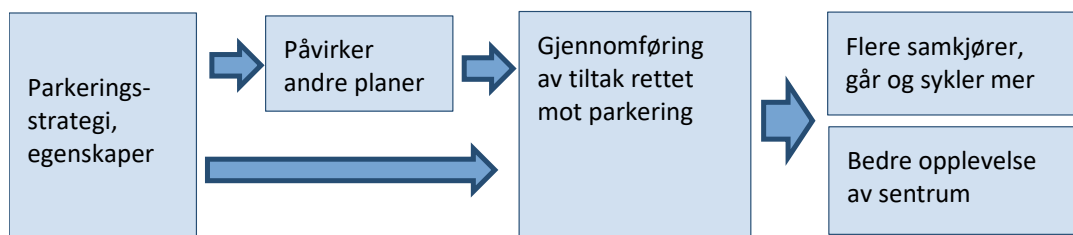
På lang sikt foreslår vi

- **Håndheve vilkårsarkering**
 - Innføre avgift. Penger fra parkeringsavgift brukes til sentrumsutvikling og grønn mobilitet
- **Informasjonstiltak**

- Synliggjøre hvordan pengene fra vilkårsparkering brukes/bidrar til et bedre sentrum
- Kontinuerlig bruk av kampanjer
- Fortsett å telle – vise utviklingen
- **Omdisponering av areal**
 - Fjerne parkering eller kommunal overtakelse av private parkeringsplasser ved privat omregulering
 - Droppsoner kan utvikles til mobilitetspunkt og evt. tilkobling til netthandel
- **Planleggingsbehov**
 - Gågate eller gatetun
 - Skru til parkeringsbestemmelser i kommuneplanen, sette krav som man kan strekke seg etter. Fjerne bestemmelse om parkeringsplasser for kontor
 - Mobilitetsplan som del av kommuneplanen eller som selvstendig plan. Kombinere gange, sykkel, parkering og gods/netthandel
 - Samkjøre sentrumsplan med næringsstrategi ved å lage en strategi for hvor etableringer i sentrum kan bidra til å oppnå kommunens ønske om nyskaping, inkludert hvilken type bedrifter, energibehov, kontorbehov, parkeringsbehov og godsleveringer (for eksempel Hydrogen)

Trinnvis utvikling

Vi mener en trinnvis utvikling er best og gir mulighetene til å velge den rette sammensetningen av tiltak for Sauda. Ved å gradvis innføre strengere virkemidler vil befolkningen bli vant til nye vaner uten at det fører til store omveltninger i parkerings- og handelsvaner. På mindre steder er det som regel mindre nybygging og færre nye etableringer. Da er det desto viktigere at det nye som kommer bidrar til å støtte om en ønsket utvikling og bygger opp under de gode egenskapene Sauda sentrum allerede har. I tillegg er det viktig å legge opp til planer som påvirker og som forsterker hverandre. Figuren viser hvordan en god parkeringsstrategi også kan bidra til å nå mål om mer bærekraftig mobilitet og et sterkt og levende sentrum.

Figur S1: Hvordan parkering påvirker byutviklingen og tiltak rettet mot parkering og tiltak som gjør sentrum triveligere, basert på Hagen mfl. (2019).